

Обезщетение по чл. 222, ал. 2 от Кодекса на труда (при болест)

При прекратяване на трудовото правоотношение поради болест (на основание чл. 325, т. 9 и чл. 327, т. 1 от КТ) работникът или служителят има право на обезщетение от предприятието по чл.222, ал.2 от КТ в размер на брутното му трудово възнаграждение за срок от 2 месеца, ако има най-малко 5 години трудов стаж и през последните 5 години трудов стаж не е получил обезщетение на същото основание. Трудовият договор се прекратява без да се дължи предизвестие, като условие за упражняване на правото на прекратяване е невъзможността на работника или служителя да изпълнява възложената му работа поради болест, довела до трайна неработоспособност (инвалидност), или по здравни противопоказания, въз основа на заключение на трудово-експертната лекарска комисия. В случай че при работодателя има друга работа, подходяща за здравното състояние на работника или служителя и ако той е съгласен да я заеме, прекратяването не се допуска.

Обезщетение по чл. 222, ал. 3 от Кодекса на труда (при пенсиониране)

При прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, независимо от основанията за прекратяването, той има право на обезщетение от работодателя по чл.222, ал.3 от КТ в размер на брутното му трудово възнаграждение за срок от 2 месеца, а ако е работил при същия работодател през последните десет години от трудовия му стаж - на обезщетение в размер на брутното му трудово възнаграждение за срок от 6 месеца. Обезщетението по тази алинея може да се изплаща само веднъж. Обезщетението поради пенсиониране се изплаща само когато към датата на прекратяване на трудовия договор работникът или служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст (отговаря на изискването за възраст и сбор от осигурителен стаж и възраст, т.н. точки по чл. 68, ал. 1-3 от Кодекса за социално осигуряване, като необходимо условие за придобиване на правото е едновременното наличие и на двете предпоставки - възрастта и точките). Това обезщетение се дължи и на работник или служител, който отговаря на условията за ранно пенсиониране по § 4 и § 5 от Преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване. Преценката относно правото на работника или служителя при прекратяване на трудовото му правоотношение да получи обезщетение от две или шест брутни заплати се извършва от работодателя във всеки отделен случай. Ако лицето не е доволно от тази преценка, спорът може да бъде отнесен за решаване от съда. Тъй като обезщетението по чл. 222, ал. 3 КТ се изплаща само веднъж, работникът/служителят има право на обезщетение само по основния трудов договор, ако към датата на прекратяването му отговаря на условията да е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Липсва правно основание работодателят по допълнителния трудов договор по чл. 111КТ да изплаща обезщетение по чл. 222, ал. 3 КТ при прекратяването му.

Осигурителни вноски върху обезщетенията по чл.222, ал.2 и ал.3

Според чл.1(8) т.7 от Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски, върху сумите на тези обезщетения не се дължат осигуровки.

– обезщетенията по чл. 200, 213, 214, чл. 216, ал. 1, т. 1 и 2, ал. 2 и 3, чл. 220, 221, чл. **222, ал. 2 и 3**, чл. 224, 225, 226, чл. 232, ал. 2 и чл. 331 от КТ, § 71 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител и § 118 от ПЗР на Закона за изменение и допълнение на Кодекса на труда.

В тази връзка изплатените суми не се включват в осигурителния доход, от който се изчислява пенсията за осигурителен стаж и възраст и не влияе върху индивидуалния коефициент и не се включват в Декларация образец 1.

Данъчно третиране на обезщетенията по чл.222, ал.2 и ал.3

Съгласно чл.24, ал. 1 от Закона за данъците върхи доходите на физическите лица (ЗДДФЛ), облагаемият доход от трудови правоотношения е трудовото възнаграждение и всички други плащания в пари и/или в натура от работодателя или за сметка на работодателя, с изключение на доходите, посочени в ал. 2. **В чл.24, ал.2, т. 8 от ЗДДФЛ** са посочени и обезщетенията по чл.222 ал. 2 и 3 от КТ. Те не се включват в облагаемия доход от трудови правоотношения на физическото лице и съответно не подлежат на облагане с данък по реда на ЗДДФЛ.

База за изчисляване на обезщетенията по чл.222, ал.2 и 3

Съгласно чл. 17, ал. 1 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата в брутното трудово възнаграждение за определяне на обезщетенията по чл. 228 от Кодекса на труда (т.е. и за обезщетенията по чл. 222, ал. 2 и 3 от КТ) се включват:

1. основната работна заплата за отработеното време; 2. възнаграждението над основната работна заплата, определено според прилаганите системи за заплащане на труда; 3. допълнителните трудови възнаграждения, определени с наредбата, с друг нормативен акт, с колективен или с индивидуален трудов договор или с вътрешен акт на работодателя, които имат постоянен характер; 4. допълнителното трудово възнаграждение при вътрешно заместване по чл. 259 от Кодекса на труда; 5. възнаграждението по реда на чл. 266, ал. 1 от Кодекса на труда; 6. възнаграждението, заплатено при престой или поради производствена необходимост, по чл. 267, ал. 1 и 3 от Кодекса на труда; 7. възнаграждението по реда на чл. 268, ал. 2 и 3 от Кодекса на труда. Допълнителните трудови възнаграждения с постоянен характер са определени в член 15 от НСОПЗ - за образователна степен "доктор" и за научна степен "доктор на науките", както и за придобит трудов стаж и професионален опит.

С колективен трудов договор и/или във вътрешните правила за организация на работната заплата в предприятието могат да се договарят и определят и други допълнителни трудови възнаграждения, които да се считат за допълнителни възнаграждения с постоянен характер. За да бъдат такива, те следва да се изплащат постоянно заедно с полагащото се за съответния период основно възнаграждение и да са в зависимост единствено от отработеното време, като няма изискване всеки месец размерът им да бъде един и същ.

